

Visie op pluimvee

Transitie in de pluimveehouderij:
Consument maakt draai naar dierenwelzijn





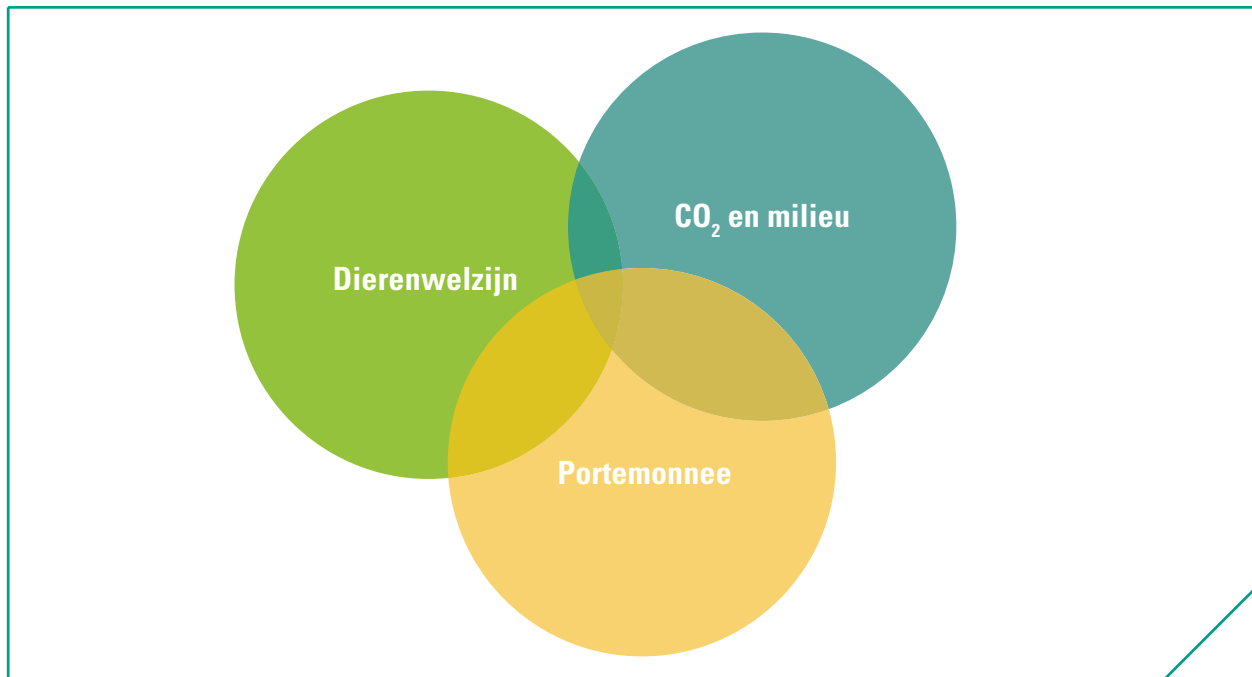
Transitie in de pluimveehouderij, consument maakt draai naar dierenwelzijn

Sector werkt aan optimale verhouding tussen dierenwelzijn, milieu en verdienmodel

De Nederlandse pluimveehouderij is internationaal koploper in de transitie naar duurzame productie. Zowel de legsector als de vleeskuikensector verduurzaamden afgelopen jaren in rap tempo. Inmiddels leeft 87 procent van de Nederlandse leghennen in systemen waar ze vrij kunnen bewegen, in Europa lag dit aandeel in 2020 op 52 procent. Van de Nederlandse vleeskuikens is een derde van een traag groeiend ras en heeft extra leefruimte. En het einde van deze transitie is nog niet in zicht.

De komende jaren zullen vleeskuikenhouders moeten investeren in extra leefruimte nu supermarkten overschakelen naar pluimveevlees dat is geproduceerd volgens de Beter Leven-standaard van de Dierenbescherming. Het belangrijkste verschil met de bestaande supermarktkip is dat overdekte uitloop verplicht wordt. De verdere verduurzaming leidt wel tot hogere productiekosten en is voor pluimveehouders alleen vol te houden bij eerlijke compensatie daarvan. Gelukkig blijkt de kritische burger in toenemende mate voor duurzaam geproduceerd kippenvlees te willen betalen.

De transitie legt desondanks een pijnlijk dilemma bloot voor pluimveehouders en consumenten. Dierenwelzijn, milieu of portemonnee liggen niet automatisch in elkaars verlengde en het maken van een optimale keuze is ingewikkeld. Inzetten op dierenwelzijn kan negatieve gevolgen hebben voor het milieu en de portemonnee. En andersom geldt dat ook. Zowel dierenwelzijn als milieu zijn echter bepalend om de sector op termijn levensvatbaar te houden. Dat vraagt om een innovatieve benadering waarbij de extra inspanningen en kosten eerlijk over de keten worden verdeeld. Dit vereist dat de markt betaalt voor zorgvuldig en duurzaam geproduceerd voedsel zodat de sector aantrekkelijk blijft voor volgende generaties. [True Pricing](#) zal hier in de toekomst naar verwachting een grotere rol spelen. Deze methode leidt tot transparantie en inzicht in de werkelijke kosten van producten zodat consumenten een meer bewuste keuze kunnen maken en inkopers hier met hun aanbod voor diverse markten op in kunnen spelen.



Legpluimvee op weg naar kooivrije huisvesting

Nederlandse leghennenhouders produceren vooral voor de Nederlandse en Duitse markt. Deze twee landen zijn goed voor bijna negentig procent van de afzet. Beide landen bieden kansen voor afzet van duurder eieren en bieden zo ruimte voor de genoemde transitie. Meer dan tachtig procent van de Nederlandse leghennen zijn scharrel- of vrije uitloopkippen, zoals te zien is in figuur 1. Het aandeel kooihennen (in koloniehuisvesting) ligt op dertien procent en zal de komende jaren verder afnemen, zo is de verwachting.

Behalve huisvesting spelen ook andere welzijnsmaatregelen een rol bij dierenwelzijn. Snavels van hennen worden niet meer ingekort, hetgeen soms leidt tot schade door pikken en meer uitval, hetgeen dierenwelzijn dan weer schaadt.

In juni 2021 stemde de Tweede Kamer voor een motie om het doden van eendagshaantjes te verbieden. Het is nog onduidelijk of en wanneer dit leidt tot een verbod in Nederland. Voor Duitse supermarkten is het vanaf 2022 verboden om eieren te verkopen waarbij mannelijke eendagskuikens zijn gedood. De Nederlandse sector bereidt zich reeds voor op deze ontwikkeling. De haantjes worden grootgebracht als vleeshaantje. Omdat dit kostbaar en niet efficiënt is, wordt gezocht naar een alternatief via het detecteren van het geslacht in het ei zijn. Verschillende bedrijven hebben hier technieken voor ontwikkeld. In hoeverre deze technieken aan alle regelgeving voldoen, hangt af van binnen welke termijn het geslacht in het ei kan worden bepaald om het te mogen vernietigen. Op het gebied van kosten en milieubelasting bieden dergelijke vormen van embryodetectie voordelen.

De prestaties van de Nederlandse legsector in de afgelopen jaren zijn helder weergegeven in de [factsheet van de Wageningen University Research \(WUR\)](#). Zo daalde de emissie van ammoniak sinds 1990 met ruim 70 procent door maatregelen op gebied van mestaanwending en -verwerking en door emissiearme stallen. Meer dan de helft van de pluimveestallen is inmiddels 'integraal duurzaam'.

Duurzaam eitje komt met een meerprijs

De genoemde maatregelen leiden, net als meer leefruimte, tot extra kosten en een duurder eitje. Zo ligt de kostprijs van een ei 'zonder kuikendoden' tot 2 cent hoger. Een ander gevolg is dat de emissie van fijnstof, ammoniak en CO₂ toeneemt in alternatieve huisvestingsystemen. Scharrelen en meer ruimte zijn goed voor dierenwelzijn, maar minder goed voor het milieu. Zo veroorzaakt een scharrelhen bijna drie keer meer fijnstof dan een kooihen.

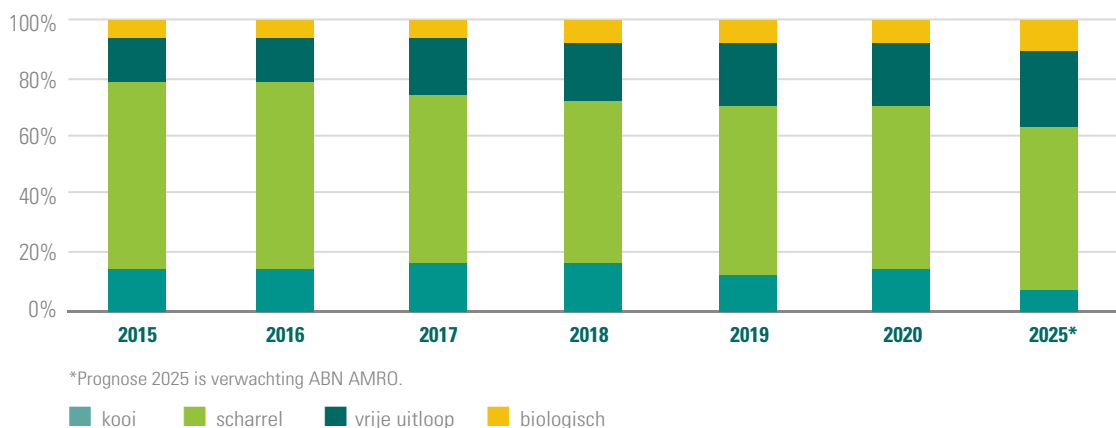
Huisvestingsystemen hebben invloed op de kostprijs van eieren. Meer ruimte vraagt immers om extra investeringen en onderhoud. Daarnaast vraagt het niet behandelen van snavels om extra arbeid en andere compenserende maatregelen. De kostprijs op basis van kasstroom van een regulier kooi-ei (koloniehuisvesting) ligt gemiddeld op 5 á 6 cent per ei exclusief btw. De kostprijs van een bruin ei ligt een halve tot één cent boven die van een wit ei. Met deze op kasstroom gebaseerde kostprijs kan de pluimveehouder aan zijn financiële verplichtingen voldoen, maar heeft hij geen marge. De economische kostprijs is dus hoger. De productie van een scharrelei (zonder uitloop) kost al gauw een cent meer dan het kooi-ei en de kosten van een vrije uitloop-ei ruim twee cent meer. Een biologisch ei heeft de hoogste kostprijs, deze ligt tussen de 14 en 16 cent. Kostprijzen verschillen tussen bedrijven en tussen bedrijfstypen en variëren door de tijd. Op dit moment, medio 2021, liggen de kostprijzen hoog als gevolg van de hoge prijzen van veevoergrondstoffen.



Aandeel hennen in kooi daalt verder

ABN AMRO peilde de mening van relaties en deskundigen in de sector. Mede op basis van deze rondgang verwachten wij dat de trend naar meer extensieve huisvestingsystemen door zal zetten. Bij nieuwbouw zal geen kooihuisvesting meer worden toegepast. Daardoor zal de kooi op termijn verdwijnen. Deze trend wordt versterkt door de steeds bredere wens in Europa om kooisystemen uit te faseren in Europese veehouderij. De huidige kooisystemen zijn echter nog niet afgeschreven en er bestaat op dit moment in Europa nog een markt voor de vriendelijk geprijsde kooi-eieren, vooral in producten waar eieren als onzichtbare grondstof worden verwerkt. Ook worden nog ei-producten afkomstig van hennen uit de in Europa verboden legbatterijen geïmporteerd uit landen van buiten de Europese Unie (EU). Deze import belemmert de Europese verduurzaming en heeft een prijsdrukkend effect op in de eiermarkt.

ABN AMRO verwacht toename vrije uitloop en biologisch



Figuur 1.
Bron Avined

In 2025 zal het aandeel kooihennen in Nederland naar verwachting nog tussen de 5 en 7 procent liggen. Het aandeel hennen met vrije uitloop is dan licht gegroeid tot een kwart en het aandeel biologische hennen is dan gegroeid naar tien procent. De markt voor vrije uitloop-eieren biedt meer ruimte voor groei, maar veel bedrijven hebben niet de huiskavel om dit in te vullen. De rest van de hennen, 50 tot 55 procent, blijft dus scharrelhen (binnenhuisvesting). Ongeveer een derde deel van deze scharrelhennen in Nederland heeft de beschikking over overdekte uitloop en voldoet daarmee aan de eisen van het Beter Leven keurmerk. Wij verwachten dat dit aandeel de komende jaren toeneemt omdat voor Nederlandse supermarkten Beter Leven-eieren steeds vaker het basisniveau vormen. Duitsland is grootafnemer van vrije uitloopeieren en scharreleieren zonder overdekte uitloop. Het Beter Leven keurmerk wordt niet gebruikt in Duitsland.

Een andere factor die de ontwikkeling van huisvestingsystemen beïnvloedt, is de ruimte voor bedrijfsontwikkeling en de eisen die overheden stellen aan vergunningverlening en de uitstoot van bedrijven. De stikstofwetgeving, ruimtelijke ordeningsvraagstukken en vrijkomende stikstofruimte bepalen in belangrijke mate de ruimte voor deze transitie.

Vleeskuikensector in de ban van Beter Leven

Nederlandse retailers hebben de afgelopen jaren het assortiment vers pluimveevlees en vleeswaren verduurzaamd. Daarbij hanteerde elke retailer zijn eigen specificaties, maar was meer ruimte voor de kip en tragere groei de standaard. In 2018 schetsten wij deze ontwikkeling in [Ruimte voor Kip, concept als de standaard](#). Deze ontwikkeling leidde er toe dat op dit moment ruim een derde van de Nederlandse kuikens van een traag groeiend ras is en extra leefruimte heeft, zo is te zien in Tabel 1.

Inmiddels zijn de doelen en ambities van supermarkten aangescherpt. Dit gebeurde onder aanvoering van Albert Heijn die dit jaar aankondigde in 2023 geheel over te schakelen naar pluimveevlees dat is geproduceerd volgens Beter Leven met één ster van de Dierenbescherming. Ofwel, kuikens die traag groeien, daglicht hebben en een overdekte uitloop.

De meeste retailers hebben inmiddels vergelijkbare ambities uitgesproken en werken momenteel samen met slachterijen, mengvoerbedrijven en pluimveehouders aan de invulling van deze vraag. De benodigde inspanningen liggen in belangrijke mate bij de pluimveehouder die de stallen en bezetting zal moeten aanpassen. Behalve pluimveehouders die produceren volgens een van de huidige supermarktconcepten worden ook reguliere pluimveehouders benaderd.

Om in de volledige vraag naar Beter Leven-kuikens te voorzien is veel ruimte nodig. Niet alle stallen zijn echter geschikt. Vooral overdekte uitloop zal bij veel bedrijven op fysieke belemmering stuiten. Het is bouwtechnisch niet altijd mogelijk om uitloop te realiseren. Vergunningverlening voor aanpassingen en uitbreiding zal lastig blijken als gevolg van stikstofwetgeving, fijnstofnormen en aangepaste geurnormen waarbij niet de gemiddelde uitstoot maar de piekuitstoot van belang is. Het is onzeker of in Nederland voldoende stalruimte beschikbaar is om in de vraag te voorzien, ook omdat niet elke pluimveehouder zal kiezen voor Beter Leven. Het is dus niet uitgesloten dat buitenlandse vleeskuikenhouders nodig zijn om een deel van de Beter Leven-kuikens te produceren.



“ABN AMRO is positief over de voorliggende transitie en vindt het belangrijk om klanten te ondersteunen bij het verduurzamen van het bedrijf. Wij zijn graag bereid om de benodigde investering te financieren als dit passend en verantwoord is. Daarbij proberen wij het verdienmodel van de pluimveehouder te helpen bewaken.



Soms helpt het als de ondernemer voor de eerste jaren na investering prijs- of voerwinst afspraken kan maken, zodat de exploitatie gezond blijft.”

Wim Keukens, Relatiemanager en sectorspecialist Pluimveehouderij ABN AMRO

Transitie naar meer ruimte vraagt om leiderschap en regie

De verwachte draai naar Beter Leven veroorzaakt onzekerheid in de sector maar biedt ook kansen. Wij peilden de mening van relaties en deskundigen in de sector. Mede op basis van deze rondgang verwachten wij dat het aandeel vleeskuikens dat gehouden wordt volgens de huidige standaarden van de supermarktconcepten in 2025 gedaald is tot nihil. Waarschijnlijk zullen uiteindelijk alle Nederlandse supermarkten meegaan in deze beweging. Het aandeel biologische productie blijft naar verwachting beperkt tot één á enkele procenten.

Over de verdeling reguliere versus Beter Leven-kuikens is meer onzekerheid. Het aandeel Beter Leven-kuikens is in 2025 naar onze verwachting gegroeid naar zo'n 60 tot 80 procent en het aandeel reguliere kuikens gedaald naar 20 tot 40 procent. Bepalend hierin is het verdienmodel voor pluimveehouders alsmede de mogelijkheid om over te schakelen. Ontwikkelruimte voor buitenuitloop is daarbij voorwaardelijk.

Als de beoogde transitie onvoldoende lukt, zijn supermarkten en slachterijen genoodzaakt om een deel van de Beter Leven-kuikens te laten produceren in het buitenland. Dit heeft niet de voorkeur maar is geen onrealistische gedachte. Het aandeel Beter Leven-kuikens wordt hoger bij een faciliterende overheid en stimulerende aanpak van supermarkten en slachterijen. Deze fase vraagt om leiderschap en regie van de overheid, provincies en alle spelers in de vleespluimveeketen. Het kan daarbij helpen dat pluimveehouders gezamenlijk in gesprek gaan met supermarkten of pluimvee-integraties over de voorwaarden voor goede ketensamenwerking.

	Huidige inschatting	Inschatting ABN AMRO 2025
Regulier	60-65%	20-40%
Supermarkt	25-30%	0%
Beter Leven 1 ster	5-10%	60-80%
Biologisch	<0-5%	1-3%

Tabel 1.

Bron: WUR/ABN AMRO. De huidige inschatting is van voor aanvang van de coronacrisis. Supermarkt betreft NSK, GNK, LGK, etc.

Overigens zal een belangrijk deel van de resterende reguliere pluimveevleesproductie voldoen aan hoge standaarden op het gebied van onder meer voeding (VLOG-certificering en lage milieuvoetafdruk), gezondheid (voetzool-laesies en zonder gebruik van antibiotica), verrijkmateriaal, daglicht en early feeding. Ook foodservicebedrijven worden in toenemende mate bevraagd over de herkomst en duurzaamheid van hun pluimveevlees en gaan hiermee aan de slag. De [European Chicken Commitment](#) (ECC 2026) is door meer dan 200 Europese voedingsmiddelenbedrijven en-out-of-home-voedingsbedrijven ondertekend. Daarmee wordt richting 2026 het traag groeiende kuiken en een bezetting van maximaal 30 kilogram per vierkante meter de standaard voor regulier pluimveevlees in Europa.

Trage groei en meer ruimte bieden voordelen voor pluimveehouders op gebied van gezonde dieren en arbeidsgemak. Overdekte uitloop kan wel leiden tot extra ziektedruk. Daarbij is ook de vraag wat de gevolgen voor pluimveehouders zijn van niet omschakelen en het blijven produceren voor een meer volatiele markt van regulier pluimveevlees.

Productie pluimveevlees in Nederland daalt

De geschetste extensivering zal ertoe leiden dat het aantal kuikens in Nederland daalt, naar verwachting met zo'n met 15 tot 25 procent in 2025. De beschikbare staloppervlak is in ons land immers beperkt en vergunningverlening is lastig. Anderzijds is nauwelijks voor te stellen dat productierechten niet worden benut. Bij deze daling is de krimp als gevolg van vrijwillige uitkoop van bedrijven in verband met stikstofreductie en de daling door afwezigheid van opvolging niet meegenomen.

Behalve een lagere bezetting per vierkante meter (m²) zal de productie in Nederland ook dalen door lagere groeisnelheden. Bij overschakeling van regulier naar Beter Leven daalt de kuikenproductie per m² staloppervlak met meer dan zestig procent. Zo worden reguliere kuikens worden 22 kuikens per m² gehouden in een schema van 7 weken. Bij de meeste supermarktconcepten worden 16 kuikens per m² in een schema van 8 weken gehouden. En Beter Leven-kuikens groeien op met 10 kuikens per m² in een schema van 9 weken waarbij ook de uitloopmeters meetellen. Bij minder kuikens op meer oppervlak daalt ook de afzet van mengvoer per m². De overcapaciteit in zowel de mengvoerindustrie als bij de pluimveeslachterijen in Nederland zal derhalve toenemen.

Negentig procent van het Nederlandse pluimveevlees vindt zijn bestemming in Nederland en de rest van Europa. Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn goed voor de helft van de export. Net als de legsector heeft ook de vleeskuikensector geïnvesteerd in verlaging van de uitstoot van fijnstof en ammoniak en is het gebruik van antibiotica sterk teruggedrongen. De omschakeling naar traag groeiende kuikens heeft de verlaging van het gebruik van antibiotica versneld. De recent uitgebrachte [factsheet van de WUR](#) geeft een handzaam overzicht van de prestaties van de vleeskuikensector.

Duurzaam pluimveevlees heeft een prijs

Huisvesting en groeisnelheid (ras) hebben invloed op de kostprijs van vleeskuikens. Meer ruimte vraagt immers om extra investeringen en trage groei om meer voer voor levensonderhoud. Anderzijds liggen de kosten van uitval en diergeneesmiddelen lager bij kuikens die trager groeien. De op kasstroom gebaseerde kostprijs van een regulier vleeskuiken af boerderij ligt gemiddeld op 85 á 90 cent per kilogram (kg) exclusief btw, en is sterk afhankelijk van de voerkosten. Daarmee kan de pluimveehouder aan zijn verplichtingen voldoen, maar heeft hij geen marge. De economische kostprijs is dus hoger. De kostprijzen variëren tussen bedrijven en tussen systemen en ze variëren door de tijd. De huidige hoge grondstofkosten voor voer stuwen de kostprijs omhoog. De kostprijs af boerderij van een traag groeiend kuiken dat (nu nog) geschikt is voor de supermarkt ligt 20 tot 25 procent hoger dan een regulier kuiken en dat van Beter Leven-kuikens ligt 40 tot 45 procent hoger. De transitie naar Beter Leven-pluimveevlees zal dus leiden tot hogere handels- en winkelprijzen.

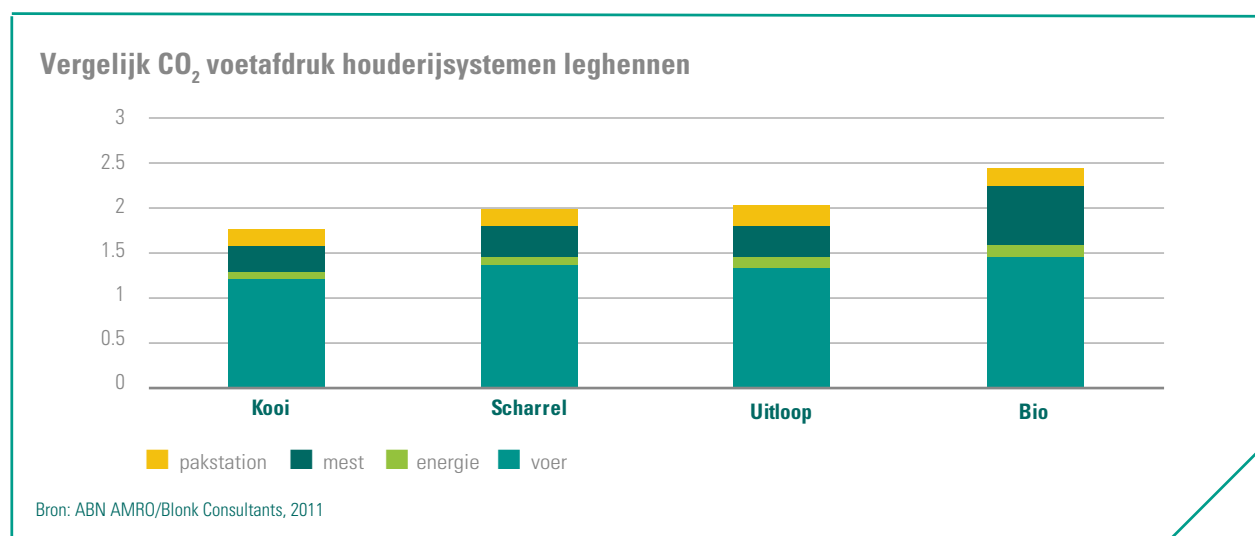
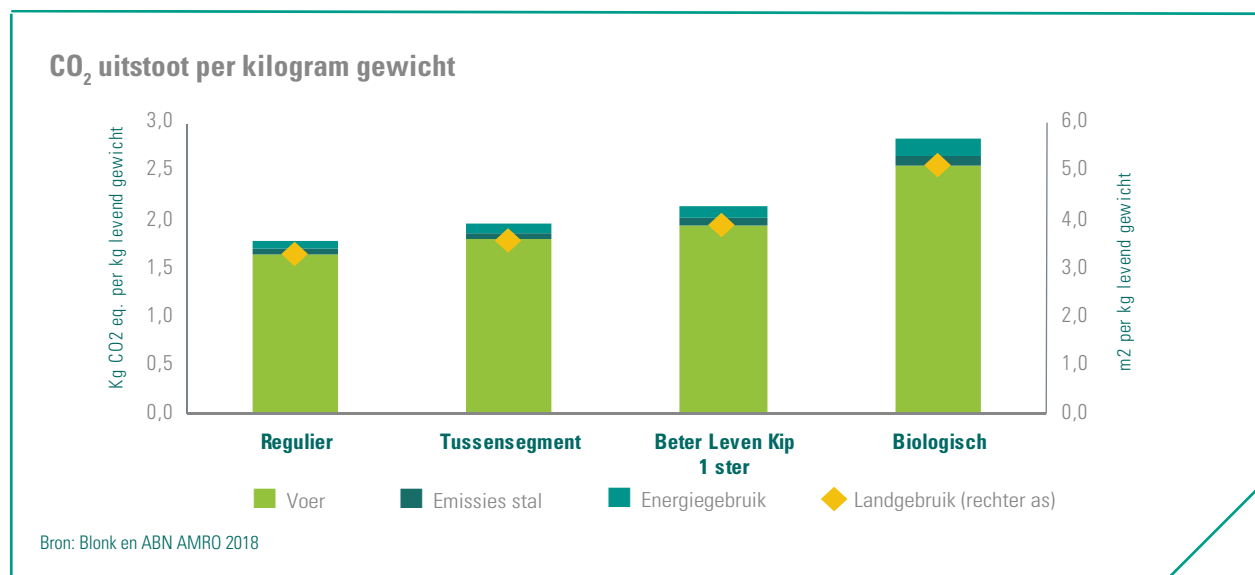
Meer dierenwelzijn leidt tot meer CO₂-uitstoot

Diervriendelijke huisvestingsystemen leiden tot een grotere CO₂-voetafdruk per kg product. Ofwel, meer beweging is goed voor het dier, maar heeft als keerzijde een hoger voerverbruik. In vorige publicaties over de pluimveehouderij deelden wij de resultaten van onderzoek dat Blonk Consultants in opdracht van ABN AMRO uitvoerde. In onderstaande figuren staan de resultaten nogmaals weergegeven.

De CO₂-voetafdruk van kuikens in het huidige supermarktconcept is 10 procent hoger dan reguliere kuikens en die van Beter Leven-kuikens 20 procent hoger. Van biologische kuikens is de CO₂-voetafdruk bijna 60 procent hoger dan van reguliere kuikens. De oorzaak van het verschil in voetafdruk is nagenoeg volledig gelegen in het voerverbruik. Efficiënte omzetting van voeders (een lage voederconversie) helpt bij het verlagen van de milieubelasting. De voederconversie van reguliere kuikens daalde in Nederland de afgelopen decennia van circa 3 naar 1,6. Dat betekent dat een kilo kuiken 1,6 kg voer nodig heeft om het juiste gewicht te bereiken. Voor een Beter Leven-kuiken ligt deze factor op ruim 2.

De CO₂-voetafdruk van eieren van scharrelhennen en hennen met vrije uitloop is respectievelijk 12 en 13 procent ongunstiger dan die van kooi-eieren. Van biologische eieren is de voetafdruk 37 procent hoger.

Tot slot is het goed om te vermelden dat de weergave van de voetafdruk per kg vlees of eieren kan leiden tot onduidelijkheid. Een vergelijking op basis van voetafdruk per kg eiwit of zelfs per kg humaan benutbaar eiwit biedt een beter inzicht in de daadwerkelijke impact van voedselconsumptie.



Voer biedt kansen voor verlaging CO₂-voetafdruk van vlees en eieren

Op dit moment wordt ongeveer een derde van het mondiale landbouwareaal gebruikt voor diervoedergrondstoffen. Ruim 14 procent van de wereldwijde broeikasgasemissies en 8 procent van het zoetwatergebruik wordt toegeschreven aan de veehouderij. Zuinig gebruik van grondstoffen is dus belangrijk. Life Cycle Assessments (LCA's) zijn een goed hulpmiddel om de milieu-impact te berekenen. Een LCA beschouwt de hele levenscyclus van een eindproduct en de daarvoor benodigde grondstoffen.

Ook bij de productie van pluimveevlees en eieren veroorzaken de gebruikte veevoeders de grootste impact op de totale CO₂-voetafdruk. Tot en met levering af boerderij wordt 75 procent van de afdruk van eieren en meer dan 80 procent van afdruk van vleeskuikens veroorzaakt door het voer. De sleutel tot verlaging van de CO₂-voetafdruk ligt derhalve in belangrijke mate bij het voer en de daarvoor gebruikte grondstoffen. Grondstoffen verschillen immers sterk in nutriëntensamenstelling en CO₂-voetafdruk. Belangrijk is om daarbij te kijken naar de voetafdruk in relatie tot de voederwaarde. Het gaat niet zozeer om de kilo's voer die worden gebruikt maar om de energie, eiwitten (aminozuren), mineralen en vitaminen die voor de kip of het kuiken beschikbaar komen. Grondstoffen met een lage CO₂-voetafdruk per kg product kunnen per kg verteerbaar eiwit of energie juist ongunstig uitpakken. Het aandeel voerkosten ten opzichte van de totale bedrijfskosten is in geen andere veehouderijsector zo hoog als in de pluimveehouderij. Voor de legpluimvee ligt dit tussen de 60 en 65 procent terwijl bij vleeskuikens het zelfs richting de 75 procent kan gaan. Daarmee is de impact van voerverbruik niet alleen groot op de CO₂-voetafdruk, maar ook op het bedrijfsresultaat.

Nederlandse mengvoerindustrie belangrijk bij terugdringen CO₂-voetafdruk

Nederlandse mengvoerbedrijven zijn inmiddels in staat om de CO₂-voetafdruk van de voeders die zij verkopen weer te geven. Zij doen dit met het oog op de KringloopWijzer voor de melkveehouderij. Voor andere diersoorten vee gebeurt dit nog niet structureel, maar is wel de basis gelegd.

Mengvoerbedrijven baseren zich daarbij voornamelijk op de data van de 'Feedprint', ontwikkeld door de WUR. In de toekomst zal echter worden aangesloten bij de Global Feed Lifecycle Assessment Institute (GFLI). Bij de ontwikkeling van data binnen dat internationale initiatief baseert de sector zich op de PEFCR- en FAO-LEAP-methode voor assessment en benchmarking van LCA-berekening van veevoergrondstoffen. Deze uitgangspunten vormen de rekenmethode waarlangs de GFLI-database wordt gevuld en waarover wereldwijde consensus bestaat en dus harmonisatie mogelijk is.

De Nederlandse mengvoerindustrie (Navedi) heeft samen met onder andere de WUR deze data met CO₂-voetafdrukken per grondstof aangevuld met de uitstoot van broeikasgassen als gevolg van transport en mengvoerproductie. Op dit moment zijn het nog default-waarden, maar in de toekomst wordt het mogelijk dat mengvoerbedrijven dit specifiek maken voor hun eigen aanvoerketen en productielocatie(s). Op deze wijze wordt de voetafdruk van de gehele productieketen inzichtelijk, van 'Cradle to Gate'. Ook de impact van wijziging van landgebruik (land use change), bijvoorbeeld als gevolg van boskap bij de teelt van soja in Brazilië, is hierin meegenomen.

Met deze inzichten is het mogelijk om bij rantsoenformuleringen te sturen op een lagere CO₂-voetafdruk door gebruik te maken van grondstoffen die relatief goed scoren. Daarmee kunnen mengvoerbedrijven veehouders helpen om de voetafdruk te verlagen.

Naast de CO₂-voetafdruk kunnen Nederlandse mengvoerbedrijven in de toekomst tevens aangeven welk aandeel van grondstoffen van Europese origine is en welk aandeel afkomstig is van een rest- of nevenstroom en dus een circulaire basis heeft, bijvoorbeeld grondstoffen als koekjesmix of koolzaadschroot. Daarmee kunnen mengvoerbedrijven veehouders helpen om kringlopen beter te sluiten.

Vanaf dit najaar is het gebruik van diermeel van varkens weer toegestaan in pluimveevoeders alsmede dat van insecteneiwitten. Deze producten hebben een goede voederwaarde en kunnen bijdragen aan verbetering van kringlopen en verlaging van de voetafdruk van vlees en eieren.

Soja en boskap

De impact van de toerekening van 'land use change' wordt vooral inzichtelijk bij soja. Soja die in Nederlandse pluimveevoeders wordt gebruikt voldoet aan de FEFAC Soy Sourcing Guidelines, een benchmark waaraan ook RTRS-gecertificeerde soja voldoet.

Wel wordt aan deze soja extra CO₂-voetafdruk toegerekend als gevolg van internationale afspraken. De voetafdruk van Europese soja is 636 gram CO₂ per kg, maar die van Braziliaanse soja bedraagt meer dan vierduizend gram per kg. Reden is dat de gevolgen van boskap worden toegerekend aan deze soja. De standaard voor soja van 'global sourcing' gaat uit van 60 procent herkomst uit Zuid Amerika en komt uit op ongeveer 2.600 gram CO₂ per kg soja. Raapzaadschroot, een alternatief voor sojaschroot, heeft een afdruk van 736 gram CO₂ per kg product. Nadeel is wel dat raapzaadschroot een minder hoogwaardig aminozuurpatroon heeft en meer bruto fosfaat bevat.

Verlaging CO₂-voetafdruk van voeders leidt tot hogere voerprijzen

De eisen die worden gesteld aan diervoeders leiden tot hogere prijzen. Meer verteerbare energie, meer verteerbare lysine, lager ruw as of meer grondstoffen van Europese origine. Het leidt tot een duurder voer. Dit geldt ook voor de eis om de CO₂-voetafdruk te verlagen. Deze eis leidt veelal tot vervanging van soja en sojaschroot door andere eiwitrijke grondstoffen zoals zonnepitschroot of raapzaadschroot. Naarmate de voetafdruk al lager ligt, wordt het steeds duurder om deze afdruk verder te verlagen.

In de praktijk is de voetafdruk van standaard voer voor leghennen 760 tot 860 gram CO₂ per kg en die van een vleeskuikenvoer ongeveer 1100 gram. Hogere waardes zijn meestal het gevolg van meer sojagebruik en of meer geconcentreerde voeders. Verlaging van de voetafdruk wordt lastiger en duurder naarmate deze al laag is. Door de bank genomen brengt één procent verlaging van de CO₂-voetafdruk van een standaard pluimveevoeder ongeveer 10 cent per 100 kg aan meerkosten met zich mee.

ABN AMRO verwacht dat de communicatie over voetafdruk van voeders, vlees en eieren de komende jaren belangrijker wordt in de pluimveeketen. Afnemers in de keten en retailers zullen steeds vaker vragen om inzicht in de milieu-impact van voedsel. De variatie tussen grondstoffen is groot en dat biedt kansen voor verdere verlaging van de voetafdruk. Nederlandse bedrijven hebben een hoge graad van professionaliteit en hebben een goede uitgangspositie om zich te onderscheiden met duurzame en gezonde producten.

Henk Hofstede, sectorbanker Retail bij ABN AMRO over True Pricing

Idealiter zou bij consumptie alle maatschappelijke kosten meegenomen moeten worden. Dus ook de verborgen sociale kosten en milieukosten. Die worden nu immers nog afgewenteld op onderbetaalde arbeiders, toekomstige generaties of het milieu. ABN AMRO wil helpen om deze verborgen kosten te helpen verminderen en neemt daarom deel aan de diverse onderzoeks-projecten over de echte en eerlijke prijs van ons voedsel en True Pricing. Doel van deze projecten is om het inzicht in de echte kosten te vergroten en deze vervolgens te verlagen binnen de gehele voedselketen, van producent tot consument. Dat zou ook zo moeten werken voor eieren en pluimveevlees.

Het betalen voor de werkelijke prijs is mijns inziens een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, ondernemingen en consumenten. De overheid moet zorgdragen voor een eerlijk speelveld waarbij partijen die het graag eerlijk en duurzaam willen doen, niet benadeeld worden door partijen die net binnen de lijntjes blijven en gericht zijn op gewin op de korte termijn, lage prijzen bieden en niet bijdragen aan het verduurzamen van onze maatschappij. Dat betekent meer dwingende wetgeving op gebied van onder meer CO₂-beprijzing, kinderarbeid en leefbaar loon, gebruik van circulaire grondstoffen en afvalbeperking. Dat vereist ook transparantie in bedrijfsprocessen; de consument kan alleen op basis van volledig inzicht de juiste keuzes maken.

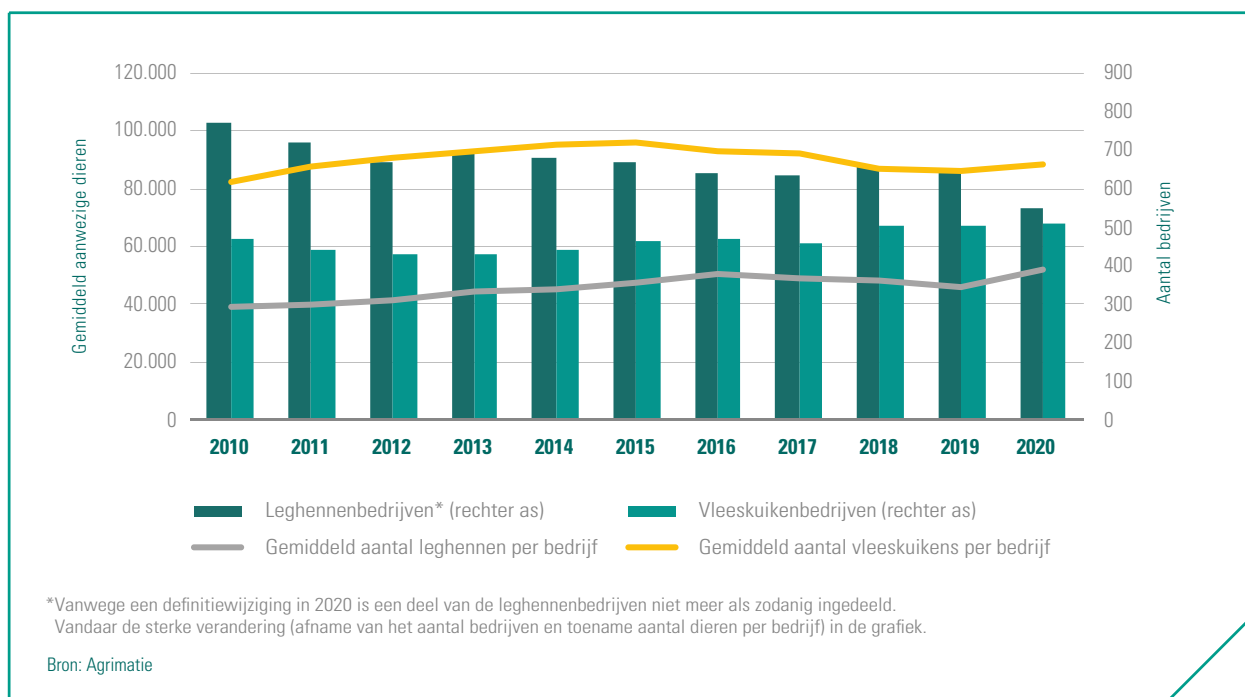
Enkele supermarkten experimenteren al met True Pricing. Zo heeft Lidl onlangs een eco-scoresysteem gepresenteerd. Het is een pilot om consumenten eenvoudig te laten zien wat de ecologische belasting van een product is met als uiteindelijke doel dat we bewustere keuzes maken. Ook in de kledingindustrie staan bedrijven op die meer transparantie bieden.



Sectorinformatie

Trend minder vleeskuikens per bedrijf zet naar verwachting door

Het aantal vleeskuikens per bedrijf daalde na 2015 doordat kuikens meer ruimte kregen. De afgelopen jaren stabiliseerde deze trend, wel gingen meer bedrijven vleeskuikens houden. Wij verwachten dat de trend naar minder kuikens per bedrijf de komende jaren doorzet als gevolg van de toename van het aantal Beter Leven-kuikens. De trendbreuk bij leghennenbedrijven is mede een gevolg van een registratiewijziging waardoor opfokbedrijven niet langer in deze categorie vallen.



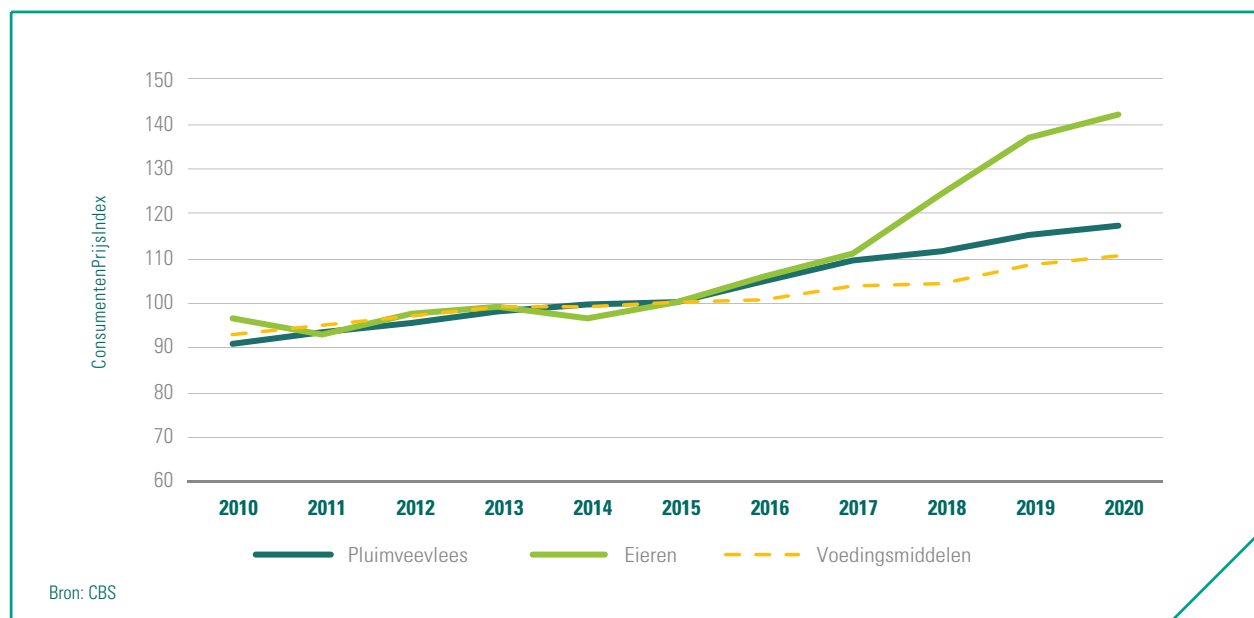
Impact van corona op vleeskuikenbedrijven groter

De inkomens van legbedrijven schommelen door de jaren meer dan die van vleeskuikenbedrijven. De piek in 2017 was mede het gevolg van de Fipronil crisis. Het inkomen van leghennenbedrijven daalde met gemiddeld 6 procent in 2020 als gevolg van coronabeperkingen. De impact van corona op vleeskuikenbedrijven was veel groter. De vleesafzet stakte en leidde tot stevige prijsdalingen voor regulier kuikenvlees. Dit leidde tot halvering van het inkomen per arbeidsjaareenheid (aje).



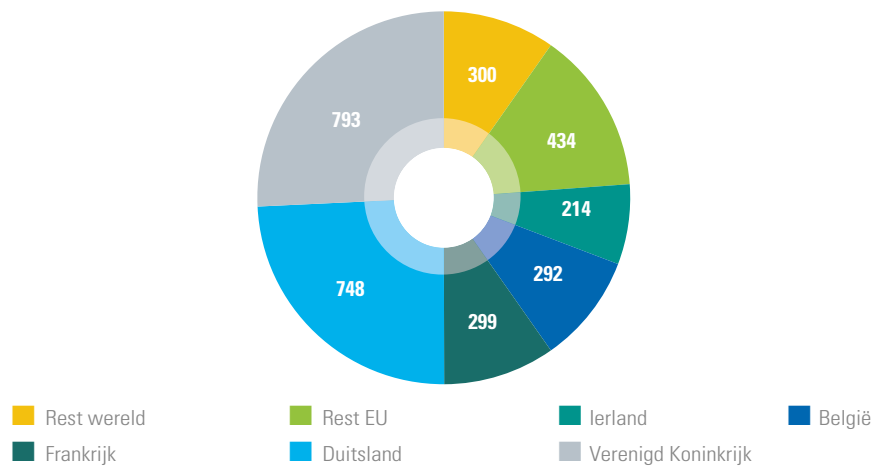
Consumentenprijsindex pluimveevlees en eieren sterk toegenomen

Afgelopen jaren is de consumentenprijsindex (CPI) voor pluimveevlees en eieren sterker toegenomen dan de CPI voor voedingsmiddelen. De consumentenprijsindex geeft de prijsontwikkeling weer van goederen en diensten die worden gekocht door huishoudens in Nederland. Vooral die van eieren steeg erg sterk, met name in de afgelopen drie jaar. Dit is, naast de prijspijsiek door de Fipronil-crisis, mede het gevolg van het toegenomen assortiment van duurzame eieren in de supermarkten. Vrijwel het hele aanbod in de schappen bestaat inmiddels uit (tafel)eieren met een keurmerk.



Gevolgen van Brexit nog ongewis

Het Verenigd Koninkrijk is het belangrijkste land voor de uitvoer van pluimveevlees. De export daarheen bedraagt ongeveer een kwart van de totale exportwaarde van Nederlands pluimveevlees. Dit zijn niet alleen in Nederland geproduceerde pluimveekuijken. Een deel van de uitvoer zijn kuikens uit Duitsland die in Nederland geslacht zijn. Duitsland staat met ruim 20 procent op de tweede plek. Naast zorgen over hogere administratieve lasten en vertragingen als gevolg van de Brexit zijn het oplaaien van de Delta-variant en het tekort aan personeel bij onder meer vleesverwerkers punten die gevolgen kunnen hebben voor exporteurs van pluimveevlees naar het VK.

Uitvoerbestedingen Nederlands pluimveevlees (in mln euro)

Bron: Agrimatie WUR

Toekomstbestendig met biologische leghennen

“Ik leer nu het natuurlijk gedrag van de beesten beter kennen en dat heeft toch wel wat.”

Met zijn nieuwe biologische bedrijfstak is de zevenentwintigjarige pluimveehouder Jens Vullings uit Castenray (Limburg) klaar voor de toekomst. Zijn opa had nog een gemengd bedrijf. Jens heeft in zijn jeugd ook tussen de koeien gelopen, maar inmiddels houdt hij samen met zijn vader Ben en moeder Jolanda uitsluitend leghennen: 115.000 witte scharrelhennen en sinds 2019 17.000 bruine biologische hennen.

“Ik houd eigenlijk meer van koeien,” vertelt de jonge pluimveehouder, “Maar het was bedrijfstechnisch aantrekkelijker om met kippen door te gaan. Toen in 2004 bleek dat legbatterijen verboden werden, zijn we in 2012 begonnen met scharrelkippen. Op dat moment zijn we ook maar met de koeien gestopt. Reden is onder meer dat de processen rond pluimveehouderij gemakkelijker te beheersen zijn. In die zin is het rustiger werken, vindt Jens. Hij geniet er vooral van alle bedrijfsonderdelen perfect op elkaar af te stemmen om optimale resultaten te halen. Daarnaast vindt hij eieren ook een heel mooi product. “Eieren zijn voedzaam, smakelijk en efficiënt te produceren,” zegt hij trots, “En is het niet bijzonder dat hennen er zoveel kunnen leggen?!”

Bedrijfsontwikkelplan

Het idee voor een biologische bedrijfstak ontstond toen Jens op de HAS Hogeschool in Den Bosch een bedrijfsontwikkelplan moest schrijven. Hij ontdekte dat vrije uitloop, of biologisch lucratief zou zijn. “Toen wilde ik maar meteen voor biologisch gaan en voldoen aan de hoogste standaard. Als we dan toch de stap naar vrije uitloop zouden gaan maken...”

OP DE ROLAND
...een biologisch leghennenbedrijf

Op deze plek runt Jens Vullings samen met zijn ouders een schaarrel- en biologisch legkippenbedrijf. Broer Freek springt hier ook regelmatig bij. Het bedrijf bevindt zich op de boerenbedrijf van vader Ben. Jens zijn grootouders startten hier vroeger een gemengd boerenbedrijf.

In de loop der jaren is het bedrijf veranderd. Er is gekozen om verder te gaan met het houden van kippen. “Inmiddels houden we zowel schaarrel als biologische kippen, wat een bewuste keuze is”, geeft Jens aan. “De biologische stal - de meest recente stal - is in 2018 toegevoegd. De wijgens die maatschappelijke en productwaardering als ook ter risicospreiding voor het gehele bedrijf.”

De biologische stal kent 2 afdelingen met ongeveer 2800 kippen per afdeling. De kippen in de biologische stal zijn allemaal afgedaald van de Legtenorip: een wereldwijd producties waar veel huidige kippen van afstammen. Op het gehele bedrijf wordt met uiterste zorg voor alle kippen gewerkt. Op dit informatiebord leggen wij u graag uit hoe wij dit in de biologische stal doen.

Jens Vullings

Fam. Vullings boert biologisch

Herkomst van Roland
“Roland” is een oude verfenaming. De ‘e’ in het woord geeft aan dat de letter ‘o’ als lange klank gezien moet worden. ‘Rol’ komt van getooid land en duidt op oortuiningen die daar plaats hebben gevonden.

DE KIP TOP 10: wat wensen onze kippen?

1	Voldoende water en geveerleerd voor	6	Veiligheid in en rondom het nest
2	Af en toe een lekker stofbad	7	Samen gezellig eieren kunnen leggen
3	Kibbelen met andere kippen	8	Lekker hoog op stok kunnen slapen
4	Genoeg ruimte om te fladderen	9	Kunnen schuilen bij regen of gevaar
5	Scharrel/moestelijkheden	10	Af en toe lekker frissen opvullen

Mentaal was het buiten laten lopen van de kippen een grote stap voor de familie Vullings. Jens: "Vroeger hadden de bedrijven met buitenkippen hier vaak geen goede naam. Ze waren rommelig, terwijl wij veel belang aan netheid en controle hechten. Het geitenwollensokken imago van biologisch past ook niet bij ons! Maar de tijden zijn veranderd en uiteindelijk heb ik mijn ouders van het idee kunnen overtuigen, dat het een verstandige stap zou zijn. We zijn een familiebedrijf dus het is belangrijk dat we het samen eens zijn"

Kostprijs

Een belangrijke reden voor Ben en Jolanda om uiteindelijk akkoord te gaan, was de verhoging van de scharrelstandaard. Er kwam bijvoorbeeld een snavelbehandelingsverbod en een verbod op schrikdraad.

Tot 2019 werden snavels met infrarood behandeld, omdat kippen, wanneer ze zich even niet lekker voelen, de neiging hebben elkaar te pikken. De stroomdraden moesten voorkomen dat eieren in allerlei hoekjes terecht kwamen.

"Inmiddels hebben we geleerd hoe we hiermee om moeten gaan, maar het betekent al met al wel meer risico en meer werk. Dat is kostprijsverhogend. Met een biologisch keurmerk krijg je een betere prijs voor de eieren, dus dat compenseert extra inspanningen."

Daarnaast speelde het feit een rol, dat met zeven hennen per vierkante meter minder pluimveerechten nodig waren. De stap naar biologisch werd dus steeds kleiner.

Publieke opinie

Jens staat nog steeds achter het concept van de scharrelkippen en eigenlijk vond hij vroeger de legbatterijen ook prima: "Netjes en overzichtelijk," verklaart hij, "Maar je gaat qua gedachten toch met de stroom mee. En de publieke opinie is belangrijk als je toekomstbestendig wilt ondernemen. Er zullen steeds meer regels rondom dierenwelzijn komen. Belangrijk is ook dat er ruimte was in de markt voor biologische eieren."

Jens vindt de voedselinflatie wel zorgwekkend. Alles is sinds de tweede wereldoorlog veel duurder geworden, behalve eieren. "De pluimveehouders hebben dat gepresteerd door steeds efficiënter te gaan werken," zegt Jens, "Maar de top van de automatisering is bereikt. We kunnen in Nederland niet veel meer kippen houden. Als consumenten meer dierenwelzijn en aandacht voor het milieu willen, zullen ze daarvoor moeten betalen. Daarnaast verdienen supermarkten onevenredig veel aan ons product."

Gedrag

Tot recent gold er een ophokplicht vanwege het vogelgriepvirus en bleven de hennen de hele dag binnen. Vader en zoon keken uit naar het moment dat ze weer naar buiten mochten.

"Ik geniet ervan als de koppel 's ochtends in het weer gaat kijken," lacht Ben, "Dat is een mooi gezicht."

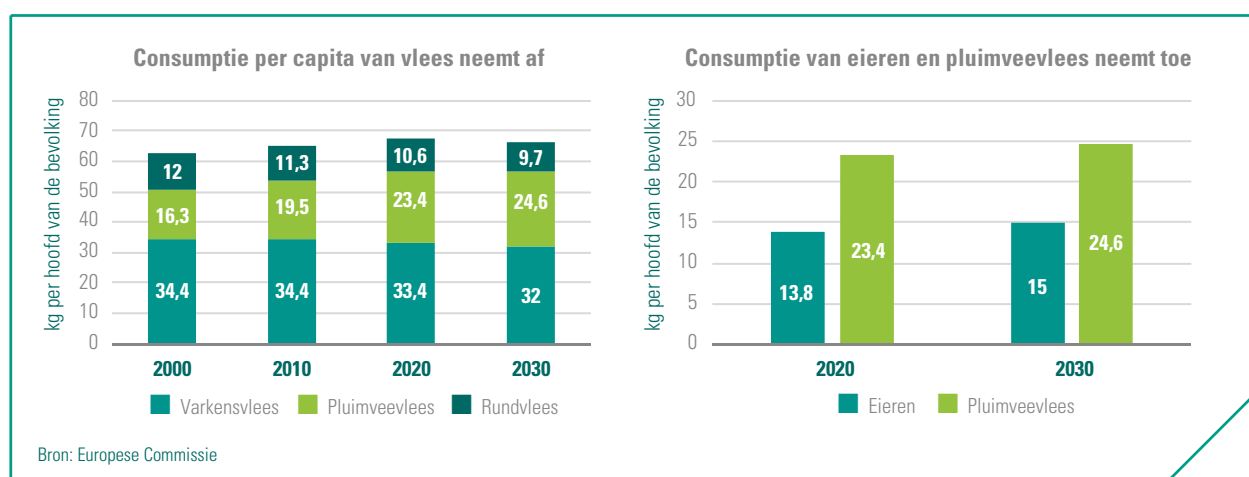
"We vroegen ons eerst af hoe we de dieren in 's avonds allemaal weer naar binnen moesten krijgen," vertelt Jens, "We waren tijden bezig achter ze aan te jagen. Toen ik om die reden vroeg van de carnaval naar huis wilde, lachte een collega mij uit: kippen gaan zelf wel als het donker wordt. En inderdaad! Ik leer nu het natuurlijk gedrag van de beesten beter kennen en dat heeft toch wel wat."



Dierenwelzijn en goed loon boer belangrijk voor consumenten

Uit de prognoses van de Europese Commissie richting 2030 blijkt dat kip en eieren een steeds belangrijker onderdeel uit gaan maken van het dieet van Europeanen. Daarnaast blijkt uit branchecijfers en consumentenonderzoek van ABN AMRO dat Nederlandse en Duitse consumenten aangeven bereid te zijn om meer te betalen voor duurzamere producten, waarbij dieren voldoende ruimte krijgen, naar buiten kunnen en boeren genoeg betaald krijgen.

Ondanks een lichte toename in 2020 was ook in de vleeskuikenhouderij afgelopen jaren een daling van het gemiddeld aantal dieren per bedrijf te zien. Dit is mede het gevolg van een toenemend aantal duurzaamheidsconcepten. Daarbij is er zowel in de vleeskuiken- als de legsector meer ruimte voor de dieren.



Net als pluimveevlees zal ook de consumptie van eieren naar verwachting stijgen; van 13,8 kilogram in 2020 naar 15 kilogram in 2030. Dit betreft niet alleen tafeleieren, maar ook eieren die verwerkt worden in andere producten. De consumptie van eieren is in de EU al een aantal jaar aan het stijgen, net als in Nederland. Aten Nederlandse consumenten in 2007 nog 182 eieren per jaar, in 2018 waren dit er 202. De groei is met name te danken aan de groei van producten waar ei in verwerkt zit en een toename van het gebruik van eieren in producten die buitenshuis worden geconsumeerd.

De stijgende vraag naar pluimveevlees en eieren gaat beantwoord worden door een hogere productie in de EU. Een aantal landen zal naar verwachting de productie opschroeven. Zoals aangegeven in onze visie hierboven zetten in deze competitieve markt voor pluimveeproducten veel Nederlandse pluimveehouders in op duurzaamheidsconcepten in plaats van op prijs. Hoe, waar en op welke manier producten geproduceerd wordt is namelijk een steeds belangrijker aankoopfactor voor retailers en consumenten.

Meer betalen voor dierenwelzijn

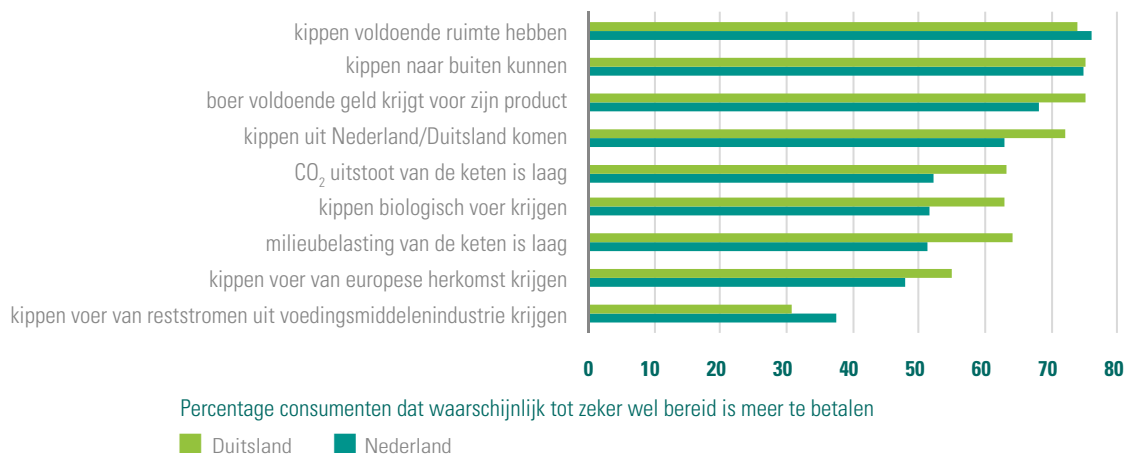
In opdracht van ABN AMRO deed PanelWizard onderzoek onder consumenten in Nederland en Duitsland. Onze oosterburen zijn namelijk belangrijke afnemers van Nederlandse pluimveeproducten. Volgens Wageningen University & Research (WUR) gaat jaarlijks voor 748 miljoen euro aan pluimveevlees en voor 409 miljoen euro aan eieren de grens over richting Duitsland.



ABN AMRO vroeg aan 1112 Nederlandse en 1015 Duitse consumenten of zij bereid zijn om meer te betalen voor bepaalde aspecten bij eieren en pluimveevlees. Hieruit is af te leiden welk belang consumenten hechten aan bepaalde factoren, zoals voldoende ruimte voor de dieren of fatsoenlijk inkomen voor boeren.

Uit het consumentenonderzoek blijkt dat dierenwelzijn belangrijk is voor veel consumenten. Consumenten geven aan bereid te zijn meer te betalen voor eieren en vlees als de dieren naar buiten kunnen en voldoende ruimte hebben. Dat consumenten ook daadwerkelijk dierenwelzijn meenemen in hun aankoopbeslissing en hiervoor meer willen betalen, blijkt uit de flinke omzetgroei van vlees met een duurzaamheidskeurmerk. In 2019 steeg volgens de [Monitor Duurzaam Voedsel](#) de verkoop van vlees met een duurzaamheidskeurmerk, zoals Beter Leven of Biologisch, met 10 procent. Nederlandse consumenten zijn net iets meer begaan met het welzijn van de dieren dan onze oosterburen, maar in beide landen is dierenwelzijn het belangrijkste aspect waarvoor consumenten bereid zijn meer te betalen.

In hoeverre zijn Nederlandse consumenten bereid meer te betalen voor vlees waarbij de



Bron: Panelwizard in opdracht van ABN AMRO

Duitse consumenten zijn over het algemeen vaker bereid om meer te betalen voor duurzaamheidsaspecten op het gebied van milieu. Zo vindt meer dan 60 procent van de Duitse consumenten belangrijk dat de CO₂-uitstoot en andere vormen van belasting, zoals geur, stof en stikstof van de keten laag is. Dit percentage ligt bij Nederlandse consumenten zo'n tien procentpunt lager. Dat Duitse consumenten duurzaamheid vaker meenemen in hun aankoopbeslissing blijkt ook uit ander onderzoek dat ABN AMRO uitvoerde begin dit jaar. Daaruit bleek dat 16 procent van de Duitse consumenten het zeer belangrijk vindt dat hun voedsel duurzaam is geproduceerd tegen 4 procent van de Nederlandse consumenten.

Opvallend is dat zowel in Nederland als in Duitsland een goed inkomen voor de boer een plek in de top drie krijgt. In Duitsland is dit zelfs het belangrijkste aspect waar de consument wel dieper voor in de buidel wil tasten. Driekwart van de Duitse consumenten en 70 procent van de Nederlandse consumenten geeft aan 'waarschijnlijk wel' of 'zeker wel' bereid te zijn meer te betalen, zodat de boer voldoende loon krijgt. Zoals hierboven in de Visie op de sector is beschreven, zijn veel maatregelen die het dierenwelzijn verbeteren of de milieubelasting beperken kostenverhogend.

Dat de hogere kosten kunnen worden terugverdiend en dat de consument de pluimveehouder een eerlijk loon gunt, is belangrijk voor verdere innovatie in de sector. Volgens [data van WUR](#) zijn er namelijk zeer grote verschillen in inkomen tussen vleeskuikenhouders. Zo had een vijfde van de pluimveehouders een negatief inkomen per onbetaalde arbeidsjaareenheid, terwijl de top-20 procent een inkomen van hoger dan 124.000 euro in 2020 had. Gemiddeld lag het inkomen van pluimveehouders op 44.000 euro, een daling van meer dan 50 procent ten opzichte van 2019. Belangrijke oorzaak van die daling is de afname van prijzen als gevolg van de coronacrisis. Met de hoge concurrentie uit landen als Polen en Oekraïne die relatief lage lonen kennen, is het voor veel pluimveehouders die zich niet toeleggen op duurzaamheidsconcepten moeilijk om het hoofd boven water te houden.

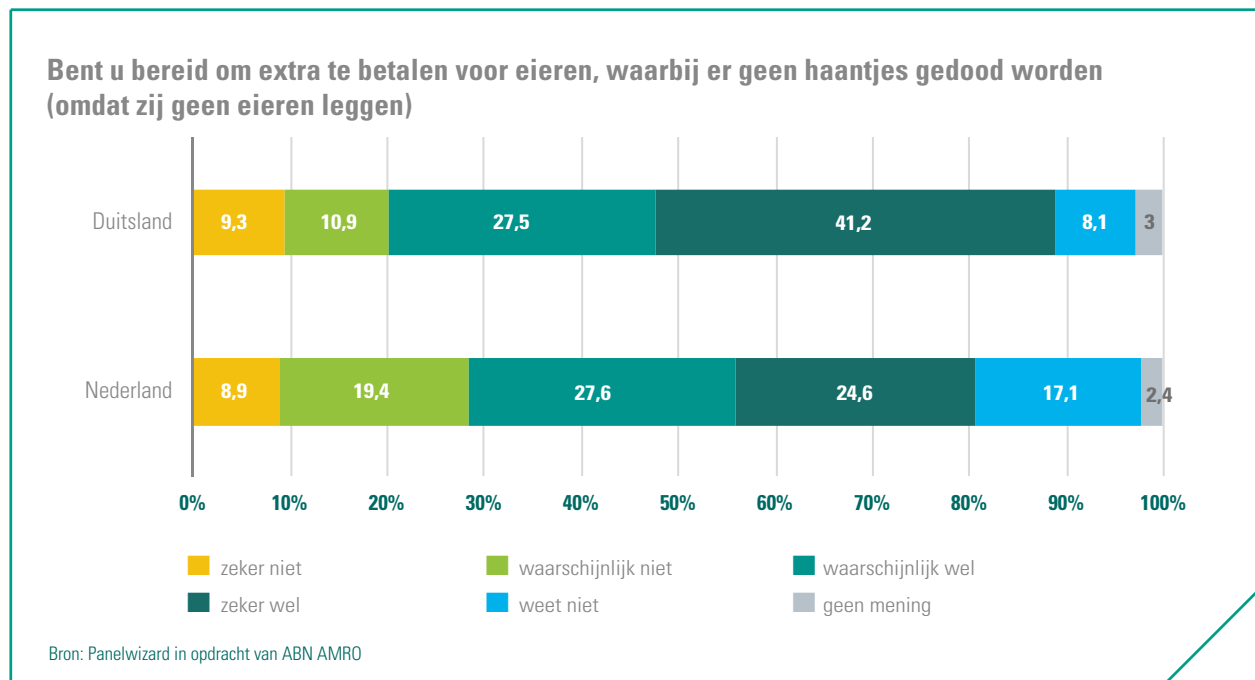
Ook bij eieren vinden consumenten het belangrijk dat de boer voldoende betaald krijgt. Voor leghennenhouders geldt ook dat er een groot verschil is in inkomen tussen ondernemers. Het gemiddelde ligt voor leghennenhouders wel hoger dan voor pluimveehouders, want zij kenden niet zo'n sterke daling van inkomen als gevolg van de coronacrisis. In 2020 verdienden leghennenhouders gemiddeld 93.000 euro per onbetaalde arbeidsjaareenheid.



Haantjes niet doden

In het eerste deel van deze publicatie is reeds aangegeven dat het verbieden van het doden van de eendagshaantjes in Duitsland en de aangenomen motie om het doden van eendagshaantjes te verbieden in Nederland een actueel onderwerp is. Zowel het moeten afmesten van haantjes, als de aanschaf van technologie om het geslacht in het ei te kunnen bepalen leidt tot flink hogere kosten. Uit consumentenonderzoek van ABN AMRO blijkt dat de bereidheid om meer te betalen voor eieren zonder het doden van eendagshaantjes in Duitsland een flink stuk hoger ligt dan in Nederland. Een reden voor deze hoge bereidheid zou de bekendheid met het keurmerk 'ohne kükentöten' in Duitsland kunnen zijn.

Nederlandse consumenten mondjesmaat bereid meer te betalen voor niet doden eendagshaantjes



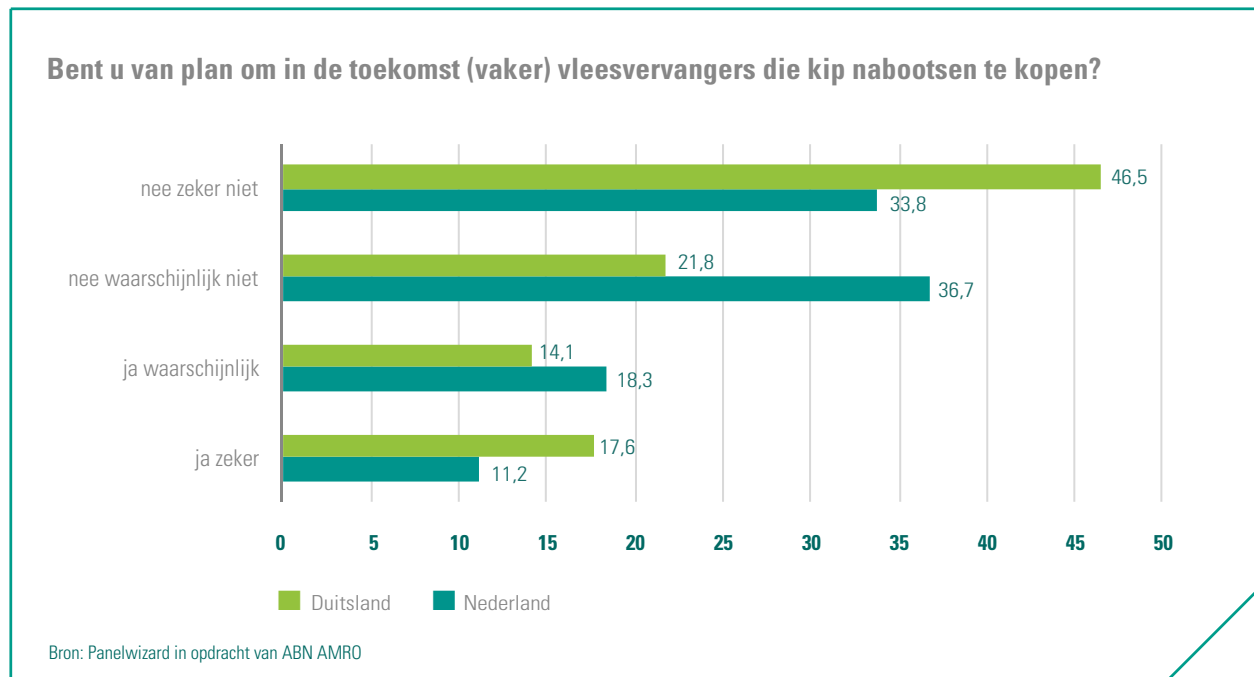
Er is vooral een groot verschil tussen Nederlandse en Duitse consumenten die 'zeker wel' bereid zijn om meer voor deze te betalen en consumenten die zich hier geen mening over kunnen vormen. Het kennisniveau ligt bij de Duitse consument wellicht hoger doordat dit aspect al langer in de aandacht staat in Duitsland. Circa 25 procent van de Nederlandse consumenten is 'zeker wel' bereid om meer te betalen voor deze eieren, versus 47 procent van de Duitse consumenten. Van de getoetste tien aspecten waar de Nederlandse consument bereid is meer voor te betalen staat het niet doden van eendagshaantjes op de achtste plek.

Kipvervangers

Uit onderzoek van de WUR blijkt dat steeds meer Nederlanders zichzelf als flexitariër, vegetariër of veganist beschouwen en zichzelf steeds minder vaak als typische vleeseter zien. De groei van het aantal consumenten dat zegt minder vaak vlees te willen eten is ook terug te zien in de toename van de verkoop van vleesvervangers. De wens van consumenten om minder vlees te eten is een belangrijke reden voor de EC om de komende tien jaar een lichte daling in de totale vleesconsumptie te voorspellen. In 2020 nam de verkoop van vleesvervangers in supermarkten met circa 20 procent toe. De verkoop van echt vlees nam ook toe, maar met minder hoge percentages.

De vegaburger is het belangrijkste product in de categorie vleesvervangers, maar ook vervangers van kip of kipschnitzels zijn in het schap aanwezig. Hoewel de consumptie van kip juist toeneemt als vervanging voor varkens- en of rundvlees, zal een klein deel van de kipconsumptie, zowel in het supermarktkanaal als in het out-of-homekanaal, verloren gaan aan de vleesvervanger. Het aandeel is nog erg klein, maar zal naar verwachting toenemen. ABN AMRO verwacht dat de groei voor specifieke kipvervangers niet heel hoog zal zijn, omdat kip over het algemeen door consumenten al als relatief duurzaam en als gezond wordt gezien.

Grootste deel consumenten niet van plan om vaker vleesvervangers te kopen



Circa een tiende van de Nederlandse consumenten en bijna een vijfde van de Duitse consumenten geeft aan 'zeker wel' vaker vervangers voor kippenvlees te willen kopen. De redenen om dit te doen zijn divers. Zo zijn consumenten van mening dat dit beter is voor het milieu en dierenwelzijn, geven ze aan dat hun kinderen vegetarisch eten en dit een makkelijke oplossing is, dat het lekker is en dat het prijsverschil met gewone kip kleiner wordt.

Het grootste deel van de Nederlandse en Duitse consumenten geeft echter aan 'waarschijnlijk' tot 'zeer zeker' niet vaker vleesvervangers die kippenvlees nabootsen te kopen. Ook aan deze kant van het spectrum dragen consumenten verschillende redenen aan. Zo zijn ze van mening dat vlees gezonder is dan vleesvervangers, ze de smaak niet op echte kip vinden lijken of dat kip sowieso al minder belastend is voor het milieu. Voor eieren kan de wens van consumenten om minder vlees te eten positief uitpakken. Dit product kan immers een invulling zijn in de grote vraag naar eiwit bij een groeiende groep flexitariërs.



Colofon

Auteurs

Pierre Berntsen
Directeur Agrarische Bedrijven
pj.berntsen@nl.abnamro.com
06 - 51 30 18 77

Nadia Menkveld
Sectoreconoom Agrifood
nadia.menkveld@nl.abnamro.com
06 - 13 54 51 47

Martijn Leguijt
Analist Agrifood
martijn.leguijt@nl.abnamro.com
06 - 30 16 06 95

Eindredactie

Bendert Zevenbergen

Interview

Janna van de Meer Communicatie

Opmaak

Kollerie Reklame-advies & Promotions

Fotoverantwoording

Shutterstock

Disclaimer

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op door ABN AMRO betrouwbaar geachte gegevens en informatie, die op zorgvuldige wijze in onze analyses en prognoses zijn verwerkt. Noch ABN AMRO, noch functionarissen van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. De weergegeven opvattingen en prognoses houden niet meer in dan onze eigen visie en kunnen zonder nadere aankondiging worden gewijzigd.

Naast een copyright is er sprake van een right to copy. Alleen door van elkaar te leren versnellen we de duurzame economie. Het gebruik van tekstdelen en/of cijfers is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Teksten afgesloten op 30 juni 2021.